

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผน ยากที่กิจกรรมทุกชนิดจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในทิศทางที่ถูกต้อง และทำให้มีการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน อีกทั้งความขัดแย้งก็หมดสิ้นไป การวางแผนจึงเป็นตัวการที่จำเป็นอย่างหนึ่งของขบวนการบริหาร ในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท การวางแผนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการที่จะช่วยบูรณาการความคิดที่จะดำเนินในกิจกรรมต่าง ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์เป็นศูนย์ประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ อันทำให้เกิดประโยชน์ เป็นศูนย์ประสานงาน ก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการคิดค้นหาทิศทาง ตลอดจนทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ ในกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่นั้น

การวางแผนเปรียบเสมือนสมอง ถ้าสมองไม่ทำงานส่วนอื่น ๆ ของร่างกายก็ไม่สามารถทำงานได้ ดังนั้น การวางแผนจึงมีประโยชน์หลายด้าน คือ

- 1) ช่วยให้การตัดสินใจมีหลักเกณฑ์ เพราะได้ศึกษาสภาพเดิมกำหนดสภาพใหม่ในอนาคต แล้วหาเส้นทางที่จะให้เกิดความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง
- 2) เป็นศูนย์กลางของการประสานงาน ในด้านการจัดการศึกษาเราสามารถใช้อการวางแผน เพื่อประสานงานการศึกษาทุกระดับ และทุกสาขาให้สอดคล้องกันได้
- 3) ทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เป็นไปโดยประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการวางแผนเป็นการคิด และคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า และเสนอทางเลือกที่จะก่อให้เกิดผลดีที่สุด
- 4) เป็นเครื่องมือในการควบคุมของนักบริหาร เพื่อติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ

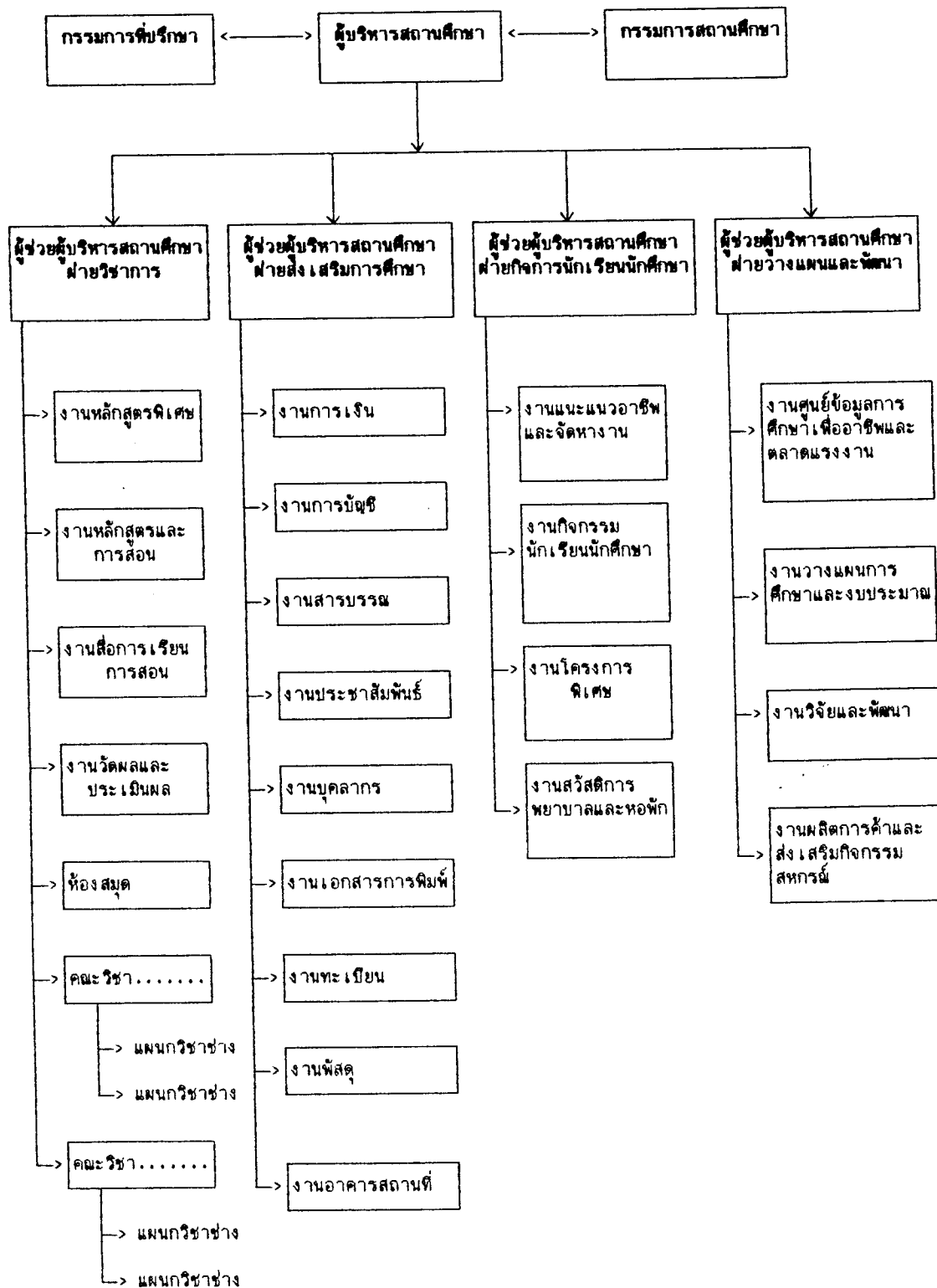
กล่าวโดยสรุป การวางแผนมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารงานโดยเฉพาะการวางแผนการศึกษายังมีความสำคัญ และมีความจำเป็นมาก เพราะภาวะการณ์ที่ประเทศกำลังพัฒนา มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ งบประมาณและทรัพยากรมีอย่างจำกัด การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติหรือเพื่อให้สอดคล้อง

กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำเป็นจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เป็นศูนย์ประสานงานก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจทุก ๆ ฝ่ายให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นหน่วยงานบริหารการศึกษาระดับ จึงได้จัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผน เช่น ในกระทรวงศึกษาธิการมีสำนักนโยบายและแผนทำหน้าที่วางแผนระดับกระทรวง กรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานวางแผนในระดับกอง

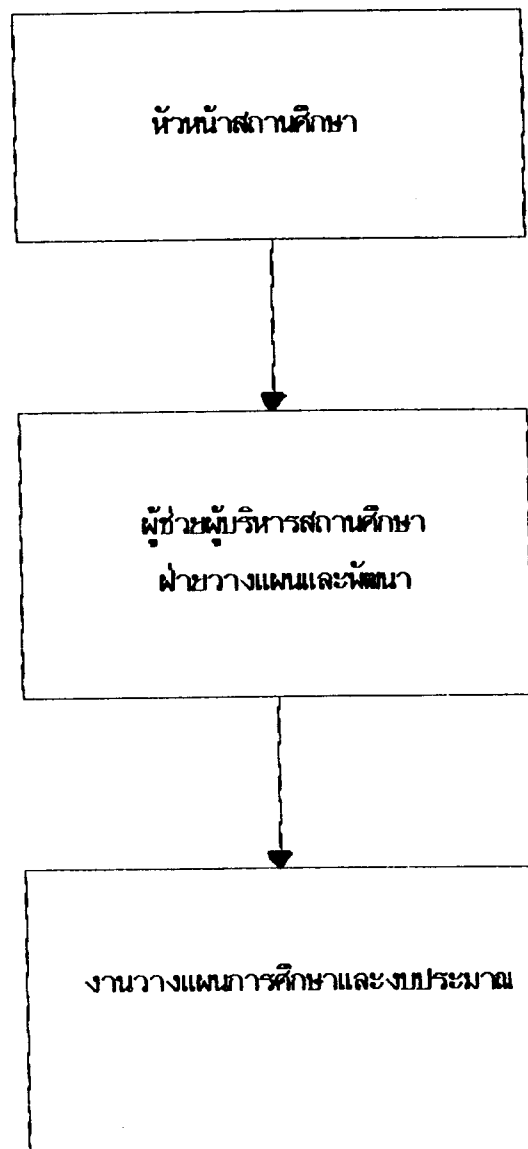
กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาวิชาชีพ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ากรมอาชีวศึกษา เป็นแหล่งผลิตกำลังคนทั้งแรงงานกึ่งฝีมือ แรงงานฝีมือ และช่างเทคนิค มีประสบการณ์มานานถึง 54 ปี (พ.ศ. 2484-2538) มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการวางแผนในส่วนของกรมอาชีวศึกษา จะเป็นการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละสถานศึกษาหรือท้องถิ่น โดยส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดให้ทั้งสิ้น การวางแผนไม่ได้เกิดขึ้นจากสภาพปัจจุบัน และความต้องการของสถานศึกษาที่แท้จริง

ในระยะต่อมากรมอาชีวศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแผนและเริ่มให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำแผนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 (ซึ่งตรงกับระยะที่รัฐบาลได้เริ่มจัดทำงบประมาณแบบแผนงาน พร้อมกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยก็ได้เริ่มปรับปรุงหน่วยงานของตนเอง เพื่อรองรับการจัดงบประมาณแบบแผนงาน) เพื่อให้สถานศึกษาได้กำหนดแนวทางพัฒนา และการใช้เงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนนักศึกษา และต่อมาปี พ.ศ. 2529 กรมได้จัดให้มีฝ่ายวางแผนและพัฒนาขึ้นในสถานศึกษา นอกจากนั้นกรมยังให้ความสำคัญต่อการวางแผนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการปรับปรุงองค์การวางแผนทั้งระดับกรม ระดับกอง ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างแผนงานขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบาย และโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ. 2529 กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดให้มีฝ่ายวางแผนและพัฒนาในแต่ละสถานศึกษา (ตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529) และแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา ขึ้นมารับผิดชอบงานวางแผนของสถานศึกษา โดยเฉพาะกำหนดข่า่งงานให้มีงานศูนย์ข้อมูลการศึกษา เพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน งานวางแผนการศึกษา และงบประมาณ งานวิจัยและพัฒนา และงานผลิตการค้าและส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำแผน 3 ประเภท คือ แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งการจัดทำแผนทุกประเภทมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับนโยบายที่กรมกำหนด สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา

แบบฉบับที่ 1 แบบฉบับบริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิสายงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ

พ.ศ. 2529 กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดให้สถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษามีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งฝ่าย รวมเป็น 4 ฝ่าย โดยให้มีงานที่สังกัดอยู่ในฝ่าย 4 งาน ได้แก่ งานศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน งานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ งานวิจัยและพัฒนา และงานผลิตการค้าและส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์

การปฏิบัติงานของงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลให้
การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึง
เกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขปรับปรุง
และพัฒนา การปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัด
กรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำมาประกอบการ
พิจารณา อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ผลของการวิจัยนี้จะ
ช่วยชี้แนะถึงแนวทางในการลด หรือจัดปัญหาที่เคยมีมาก่อน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในงาน
วางแผนการศึกษาและงบประมาณ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการพัฒนาองค์การให้ประสบผล
สำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กระทำที่วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 โดยมี
วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในงานวางแผน
การศึกษาและงบประมาณ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร กับครู-อาจารย์ ของสภาพปัจจุบันปัญหา
และความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในงานวางแผน
การศึกษาและงบประมาณ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานว่า ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการของการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหา ความต้องการ และแนวทาง
การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา การปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ตามขอบข่าย
ในหน้าที่ของงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร
กับครูอาจารย์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 จำนวน 5 แห่ง
- 2) ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1) ตัวแปรต้น คือ ตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

- (1) ผู้บริหาร
- (2) ครูอาจารย์

2.2) ตัวแปรตาม ได้แก่

- (1) สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ
- (2) ปัญหาของการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ
- (3) ความต้องการของการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ
- (4) แนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษา

และงบประมาณ

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) สถานศึกษา หมายถึง วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 กระทรวงศึกษาธิการ

2) ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา และหัวหน้างาน ในวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2538

3) ครู-อาจารย์ หมายถึง ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติการสอนอย่างเดียวในปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9

4) งานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติงานตามภารกิจของหัวหน้างานวางแผนการศึกษาและงบประมาณของวิทยาลัยเทคนิค ตามที่ระบุในระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ด้าน คือ วิเคราะห์และประสานงานการจัดทำแผน กำหนดแผนการรับนักเรียนนักศึกษา ประสานงานจัดทำโครงการต่าง ๆ จัดทำแผนหลักและปฏิทินปฏิบัติงาน จัดทำงบประมาณประจำปี จัดทำแบบควบคุมแผนการใช้เงินบำรุงการศึกษา รายงานการใช้เงินบำรุงการศึกษา วิเคราะห์รายจ่ายของสถานศึกษา และประสานงานเพื่อหาข้อมูลจัดทำงบประมาณประจำปีและแผนการใช้เงินบำรุงการศึกษา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

- 1) ผลของการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนา การปฏิบัติงาน ในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรม อาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 9
- 2) ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารระดับสูง ในการกำหนดนโยบาย การ ปฏิบัติงานในงานวางแผนการศึกษาและงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
- 3) ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษา และงบประมาณของสถานศึกษา ในสังกัดกรมอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) หน่วยงานและส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีการวางแผนการศึกษาและงบประมาณสามารถ นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้น ๆ ได้